ECLI:LV:LIET:2017:1011.1A20001017.1.S
Lietas Nr. 1A20001017/11

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Liepājā 2017.gada 11.oktobrī

Liepājas tiesa,
tiesnese Aiva Daidere rakstveida procesā izskatīja administratīvā pārkāpuma lietu saistībā ar /pers. A/, personas kods /personas kods/, sūdzību par Valsts vides dienesta 2017.gada 13.janvāra lēmumu Nr.G01/1P.

Aprakstošā daļa

2016.gada 28.oktobrī Liepājas reģionālās vides pārvaldes Kontroles daļas vecākais valsts vides inspektors (turpmāk – Amatpersona) sastādījis /pers. A/ (turpmāk – arī kā Iesniedzējai) administratīvā pārkāpuma protokolu AE Nr.018004 (turpmāk – Protokols) par to, ka /pers. A/ ir veikusi īpašumā /nosaukums/, kas atrodas Baltijas jūras piekrastes krasta kāpu aizsargjoslā, meliorācijas sistēmas atjaunošanu, pamatojoties uz 2013.gadā izstrādāto meliorācijas sistēmas vienkāršotās renovācijas dokumentāciju. Norādīts, ka saskaņā ar likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 3.^{2}panta pirmās daļas 1.punkta, 2.pielikuma 11.punkta 12.apakšpunkta prasībām minētajai Iesniedzējas darbībai bija nepieciešams veikt sākotnējo ietekmes uz vidi izvērtējumu. Bez sākotnējā ietekmes uz vidi izvērtējuma izrakts 660 m garš grāvis, daļa no kura nav pat iekļauta Meliorācijas projektā. Meža 1.kvartāla 6.nogabalā izcirsti koki. Šo darbību rezultātā ir bojāti Eiropas Savienības īpaši aizsargājamie biotopi – ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas un mežainas piejūras kāpas. Protokolā norādīts, ka /pers. A/ tādējādi izdarījusi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – LAPK) 88.^{7}panta pirmajā daļā paredzēto administratīvo pārkāpumu (lietas 84.-85.lapa).

Ar 2016.gada 25.novembra Amatpersonas lēmumu Nr.G05/018004 /pers. A/ par LAPK 88.^{7}pirmajā daļā paredzētā pārkāpuma izdarīšanu piemērots naudas sods 1400 *euro* apmērā. Proti, konstatēts pārkāpums, ka /pers. A/ savā īpašumā /nosaukums/, kas atrodas Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes krasta kāpu aizsargjoslā, veikusi būvniecības darbus bez ietekmes uz vidi sākotnējā izvērtējuma.

Par minēto Amatpersonas lēmumu /pers. A/ iesniegusi sūdzību, lūdzot to atcelt un lietvedību administratīvo pārkāpumu lietā izbeigt (lietas 77.-78.lapa).

Ar Valsts vides dienesta ģenerāldirektores 2017.gada 13.janvāra lēmumu Nr.G01/1P (turpmāk – Iestādes lēmums) Amatpersonas lēmums grozīts daļā par piemērotā soda apmēru un /pers. A/ uzlikts naudas sods 1200 *euro* apmērā.

Iestāde savā lēmumā atsaukusies uz likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējuma" 3.^{2}panta pirmās daļas 1.punktu un 2.pielikuma 11.punkta 12.apakšpunktu un Ministru kabineta 2015.gada 30.jūnija noteikumiem Nr.329 "Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 224-15 2.34.apakšpunktu un atzinusi, ka Iesniedzējas Meliorācijas projektā ietvertās meliorācijas sistēmas atjaunošanas darbības atbilst likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējuma" 2.pielikuma 11.punkta 12.apakšpunktā minētajām darbībām un pirms to veikšanas Iesniedzējai bija jāsaņem sākotnējais izvērtējums.

Norādīts, ka Iesniedzēja tiek saukta pie atbildības par 2016.gadā veiktajām paredzētajām darbībām bez sākotnējā novērtējuma, izskatāmajā gadījumā nav nozīmes, kad izstrādāts Meliorācijas projekts. Likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējuma" 2.pielikuma 11.punkta 12.apakšpunktā minētās prasības bijušas spēkā arī 2013.gadā, kad izstrādāts Meliorācijas projekts. Līdz ar to jau 2013.gadā Iesniedzējai bija saistoša likumdevēja prasība meliorācijas sistēmas atjaunošanai veikt sākotnējo izvērtējumu, ja Iesniedzēja vēlētos uzsākt paredzētās darbības. Norādīts, ka Iesniedzēja veikusi arī tādas patvaļīgas darbības, kas nav paredzētas pat Iesniedzējas minētajā Meliorācijas projektā.

Lēmumā izdarīta atsauce uz Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta pirmo daļu, likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējuma" 6.panta otro daļu, 6.^{1}panta pirmo daļu, Aizsargjoslu likuma 36.pantu, un atzīts, ka tikai Valsts vides dienests ir kompetents veikt sākotnējo izvērtējumu un pieņemt lēmumu par paredzētās darbības ietekmes uz vidi novērtējuma piemērošanu vai nepiemērošanu, un izvērtēt, vai paredzētās darbības ir pieļaujamas un kādas prasības būtu izvirzāmas, lai novērstu paredzēto darbību negatīvo ietekmi uz vidi. Norādīts, ka ne pašvaldības, ne projekta izstrādātāja kompetencē neietilpst veikt sākotnējo izvērtējumu vai atbrīvot no pienākuma to veikt.

Lēmumā izdarīta atsauce uz Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2007.gada 5.novembra spriedumā lietā Nr.SKA-317/2007 norādīto, ka protokols par administratīvo pārkāpumu ir tikai viens no pierādījumiem administratīvā pārkāpuma lietā atbilstoši LAPK 243.panta otrajai daļai, kas vērtējams kopsakarā ar pārējiem pierādījumiem lietā. Protokolā par administratīvo pārkāpumu norādāmas personas pārkāptās tiesību normas atbilstoši amatpersonas, kas sastāda administratīvā pārkāpuma protokolu, vērtējumam protokola sastādīšanas brīdī. Tomēr, tā kā pēc protokola sastādīšanas iespējams noskaidrot papildu apstākļus un savākt papildus pierādījumus, protokolā norādītās tiesību normas lietas izskatīšanas gaitā var mainīties. Līdz ar to atzīstams, ka personas pārkāptās tiesību normas izsmeļoši un galīgi norādāmas lēmumā, kas pieņemts administratīvā pārkāpuma lietā.

Saistībā ar atsauci norādīts, ka Amatpersonas lēmumā nav norādīti jauni fakti, kuri raksturo pārkāpuma būtību. Proti, gan protokolā, gan lēmumā norādīta tā pati pārkāpuma būtība – veiktas konkrētas darbības bez sākotnējā izvērtējuma Baltijas jūras piekrastes krasta kāpu aizsargjoslā. Protokolā norādīts, ka sākotnējā novērtējuma nepieciešamība izriet no likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 2.pielikuma 11.punkta 12.apakšpunkta, ja paredzēta būvniecība Baltijas jūras piekrastes krasta kāpu aizsargjoslā kā tādā. Lēmumā norādīts, ka sākotnējā novērtējuma nepieciešamība izriet arī no Aizsargjoslu likuma 36.panta trešās daļas 9.punkta, ja paredzētās darbības dēļ Baltijas jūras piekrastes krasta kāpu aizsargjoslā apdraudēta vide. Abas tiesību normas aizliedz paredzētās darbības bez sākotnējā izvērtējuma Baltijas jūras piekrastes krasta kāpu aizsargjoslā. Aizsargjoslu likuma norma neliecina par papildu pārkāpumu, bet gan nosaka kritērijus, kādiem vides apdraudējumiem Valsts vides dienestam jāpievērš uzmanība, veicot sākotnējo izvērtējumu.

Iestādes lēmumā konstatēts, ka amatpersona pamatoti atzinusi /pers. A/ vainu LAPK 88.^{7}panta pirmajā daļā paredzētā pārkāpuma izdarīšanā. Izlemjot jautājumu par piemērojamo soda apmēru, Iestāde lēmumā saskaņā ar LAPK 32.pantu ir vērtējusi pārkāpuma raksturu, radīto kaitējumu,

vainīgās personas attieksmi pret izdarīto un pārkāpēja mantisko stāvokli, vērtējusi LAPK 21.panta piemērošanas iespējamību, soda mērķa īstenošanas iespējas. Atzinusi pārkāpuma formālo sastāvu, pārkāpuma ilgstošo raksturu. Ņemot vērā, ka Iestāde ir izslēgusi atbildību pastiprinošo apstākli, tad Iesniedzējai uzliktais naudas sods ir samazināts līdz 1200 *euro* (lietas 72.-76.lapa).

Par minēto Iestādes lēmumu /pers. A/ iesniegusi sūdzību, lūdzot to atcelt un lietvedību administratīvo pārkāpumu lietā izbeigt.

Sūdzībā norādīts ka LAPK 88.^{7}panta pirmā daļa neparedz atbildību par sākotnējā izvērtējuma neveikšanu, bet gan paredz atbildību par paredzētās darbības uzsākšanu bez ietekmes uz vidi novērtējuma veikšanas un attiecīgās valsts institūcijas vai pašvaldības akcepta saņemšanas. Norādīts, ka Iesniedzējai ir piemērota administratīvā atbildība par to, ka Iesniedzēja uzsākusi būvprojekta īstenošanu bez sākotnējā izvērtējuma veikšanas.

Pamatojoties uz likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 1. panta 2., 2.^{1} punktu, 3.^{2}panta pirmās daļas 1.punktu, 2.pielikumu, 4.panta pirmās daļas 1.un 2.punktu 13.panta pirmo daļu, sūdzībā ir dots vērtējums likumā reglamentētajām procedūrām – ietekmes sākotnējam izvērtējumam un ietekmes uz vidi novērtējumam. Atzīts, ka tās ir nodalāmas procedūras, neaptver viena otru. Apstāklis, ka paredzētā darbība ir iekļauta likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 2.pielikumā un tai ir veicams ietekmes sākotnējais izvērtējums, automātiski nenozīmē, ka šai darbībai ir jāveic ietekmes uz vidi novērtējums. Norādīts, ka administratīvā pārkāpuma lietā nav pierādījumu tam, ka Iesniedzējas būvprojekta īstenošanai būtu bijis jāveic ietekmes uz vidi novērtējums. Secināts, ka LAPK 88.^{7}panta pirmā daļa paredz atbildību vienīgi par ietekmes uz vidi novērtējuma neveikšanu, nevis par ietekmes sākotnējā izvērtējuma neveikšanu.

Uzsvērts, ka LAPK 88.^{7}panta pirmā daļa nav tulkojama paplašināti, ietverot tajā darbības, kas šajā tiesību normā nav minētas.

Atsaucoties uz LAPK 7.pantu, judikatūrā paustajām atziņām, ka administratīvās lietas ir "mazās krimināllietas", Krimināllikuma 1.panta ceturto daļu, norādīts, ka arī administratīvo pārkāpumu tiesībās personas vaina un atbildība par pārkāpumu, nevar tikt pamatota pēc analoģijas. Tādēļ arī Valsts vides dienests nebija tiesīgs LAPK 88.^{7}panta pirmās daļas tiesisko sastāvu pēc analoģijas attiecināt uz šajā tiesību normā neminētu gadījumu, proti, sākotnējā izvērtējuma nesaņemšanu.

Norādīts, ka likumdevējs LAPK 88.^{7}panta pirmajā daļā ir apzināti paredzējis salīdzinoši smagu sankciju par nopietnu pārkāpumu – ietekmes uz vidi novērtējuma neveikšanu, kad tas ir bijis obligāts īpaši nopietnas ietekmes uz vidi dēļ (likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 1.pielikumā uzskaitītie gadījumi) vai kad ietekmes uz vidi novērtējums saskaņā ar sākotnējo izvērtējumu, bet persona ir ignorējusi šo ar sākotnējo izvērtējumu uzlikto pienākumu. Sūdzības iesniedzējas ieskatā nav pamata uzskatam, ka likumdevējs būtu vēlējies tās pašas tiesiskās sekas attiecināt uz sākotnējā izvērtējuma neveikšanu. Norādīts, ka šādos gadījumos, iespējams, būtu piemērojams LAPK 85.pants, kas, cita starp, paredz administratīvo atbildību arī par prasību pārkāpšanu attiecībā uz esošo objektu renovācijas projektu vai pirmsprojektu dokumentācijas saskaņošanu ar vides aizsardzības institūcijām. Taču Valsts vides dienests šajā gadījumā izvēlējies LAPK 85.pantu nepiemērot, bet tā vietā ir kļūdaini piemērojis LAPK 88.^{7}panta pirmo daļu, kas uz izskatāmo gadījumu neattiecas.

Tādēļ sūdzības iesniedzēja ieskatā administratīvā pārkāpuma lietvedība ir izbeidzama, pamatojoties uz LAPK 239. panta 1.punktu, jo Iesniedzējai tiek inkriminēts pārkāpums, par kuru atbildība LAPK 88.^{7}panta pirmajā daļā nav paredzēta.

Sūdzībā norādīts arī, ka Iesniedzējasprāt Meliorācijas projekta realizācijai nebija jāsaņem sākotnējais izvērtējums. Iesniedzēja ir pastāvīgi norādījusi, ka laikā, kad būvvalde akceptēja būvprojektu, piešķirot Iesniedzējai tiesības to īstenot, normatīvie akti neparedzēja pienākumu veikt sākotnējo izvērtējumu šādā gadījumā. Iesniedzēja ir atsaukusies uz LAPK 8.panta pirmo daļu, kas paredz, ka persona, kura izdarījusi administratīvo pārkāpumu, ir atbildīga saskaņā ar likumu, kas ir spēkā pārkāpuma izdarīšanas laikā un vietā. Norādīts, ka no likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu" un būvniecības procesu regulējošajiem normatīvajiem aktiem nepārprotami izriet, ka personai ir pienākums saņemt sākotnējo izvērtējumu vai veikt ietekmes uz vidi novērtējumu pirms būvatļaujas saņemšanas. Saskaņā ar minētā likuma 3.panta 1.punktu ietekmes uz vidi novērtējums izdarāms pēc iespējas agrākā paredzētās darbības plānošanas, projektēšanas un lēmumu pieņemšanas stadijā. Ja tiek veikts ietekmes uz vidi novērtējums, tad saskaņā minētā likuma 22.panta pirmo daļu, lai saņemtu atļauju uzsākt paredzēto darbību, ierosinātājs iesniedz attiecīgajai valsts institūcijai, pašvaldībai vai citai likumā noteiktajai institūcijai iesniegumu, ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu un kompetentās institūcijas atzinumu par ziņojumu kopā ar citos normatīvajos aktos noteiktajiem dokumentiem. Ja sākotnējā izvērtējuma rezultātā tiek pieņemts lēmums nepiemērot paredzētās darbības ietekmes uz vidi novērtējumu, tad saskaņā ar šī likuma 13.panta otro daļu Valsts vides dienests izdod tehniskos noteikumus attiecībā uz katru konkrēto paredzēto darbību un izdotie tehniskie noteikumi tiek ņemti vērā, saskaņojot būvatļaujas nosacījumus. Savukārt Būvniecības likuma 15.panta trešās daļas 2.punkts tieši paredz, ka būvatļauju neizdod, ja nav veikts paredzētās būvniecības sākotnējais izvērtējums vai ietekmes uz vidi novērtējums gadījumā, kad to nosaka normatīvie akti. Tādējādi Iesniedzējas ieskatā ir acīmredzams, ka sākotnējais izvērtējums vai ietekmes uz vidi novērtējums ir jāveic pirms būvatļaujas izdošanas.

Norādīts, ka Valsts vides dienests nepamatoti uzskata, ka personai ir pienākums saņemt sākotnējo izvērtējumu arī pēc tam, kad ir saņemts galīgais administratīvais akts būvniecības procesā, kas ir absurdi, jo ietekmes uz vidi sākotnējā izvērtēšana, neatceļot būvatļauju, būtu bezjēdzīga un neloģiska, jo sākotnējā izvērtēšana un ietekmes uz vidi novērtējuma mērķis ir tieši noskaidrot nosacījumus, kurus būtu jāiekļauj būvatļaujā. Tāpēc norādīts, ka Iesniedzējas pienākums vērsties Valsts vides dienestā, lai veiktu būvprojektā paredzēto darbību sākotnējo izvērtējumu, ir vērtējams atbilstoši tam tiesiskajam regulējumam, kas bija spēkā būvprojekta akceptēšanas brīdī. Ar Iestādes lēmumu konstatējot, ka Iesniedzēja nav ievērojusi likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 3.^{2}panta pirmās daļas 1.punktu un 2.pielikuma 11.punktu redakcijā, kas nemaz nebija spēkā 2013.gadā, Valsts vides dienests ir pārkāpis LAPK 8.panta pirmo daļu.

Norādīts, ka likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 2.pielikuma 11.punkta 12.apakšpunkts redakcijā, kas bija spēkā līdz 2015.gada 1.janvārim, paredzēja, ka sākotnējais izvērtējums ir nepieciešams ēku un būvju būvniecībai, rekonstrukcijai, renovācijai un restaurācijai Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes krasta kāpu aizsargjoslā. Saskaņā ar būvprojektu Iesniedzēja neveica nevienu no minētajām darbībām, bet gan veica meliorācijas sistēmas vienkāršoto renovāciju, kas ir atšķirīgs būvniecības procesa veids ar atšķirīgu piemērojamo regulējumu. Norādīts, ka Iesniedzējai bija saistoši būvprojekta izstrādes un akceptēšanas laikā spēkā esošais tiesiskais regulējums, proti: 1995.gada 10.augusta Būvniecības likums, Ministru kabineta 1997.gada 1.aprīļa noteikumi „Vispārīgie būvnoteikumi" un Ministru kabineta 2010.gada 16.marta noteikumi Nr. 261 „Meliorācijas sistēmu un hidrotehnisko būvju būvniecības kārtība".

Atsaucoties uz Ministru kabineta 1997.gada 1.aprīļa noteikumu „Vispārīgie būvnoteikumi" 22.punktu, 37.2.apakšpunktu, 3.2.1 un 3.2.2 nodaļu, Ministru kabineta 2010.gada 16.marta noteikumu Nr.261 „Meliorācijas sistēmu un hidrotehnisko būvju būvniecības kārtība" 3.1.apakšpunktu, 3.2.apakšpunktu, 2.nodaļā paredzēto kārtību, secināts, ka Meliorācijas projekts atbilst uz to brīdi spēka esošajam tiesiskajam regulējumam un atbilstoši Ministru kabineta 1997.gada 1.aprīļa noteikumu „Vispārīgie būvnoteikumi" 40.^{3}punktam būvvaldes akcepts Meliorācijas projektam ļāva Iesniedzējai uzsākt būvdarbus saskaņā ar būvprojektu.

Sūdzībā secināts, ka vienkāršotajai renovācijai bija speciāla būvniecības procesa kārtība, kas gan pēc piemērojamā regulējuma, gan pēc sava satura atšķīrās no renovācijas, un tai nebija nepieciešams sākotnējais izvērtējums. Sūdzībā norādīts, ka arī šis arguments ir par pamatu administratīvās pārkāpuma lietvedības izbeigšanai, pamatojoties uz LAPK 239.panta 1.punktu.

Tāpat Iesniedzējas ieskatā administratīvā lietvedība ir izbeidzama arī tā iemesla dēļ, ka nav pierādīta Iesniedzējas vaina. Iesniedzēja ir atsaukusies uz LAPK 9., 10.pantu, uz tiesību doktrīnā atzīto par vainojamības elementiem. Atsaukusies uz tiesu praksē atzīto, ka, lai personu sauktu pie administratīvās atbildības, ir jākonstatē ne vien pats pārkāpuma fakts, bet arī ir jākonstatē personas subjektīvā attieksme – nodoms vai neuzmanība. Turklāt formāla sastāva pārkāpumu iespējams izdarīt tikai ar nodomu.

Norādīts, ka Iestādes lēmumā Valsts vides dienests ir atstājis bez ievērības Iesniedzējas norādi, ka viņai nav bijis nodoma veikt administratīvo pārkāpumu, jo viņa tiesiski paļāvās uz būvvaldes akceptu būvprojektam, kas Iesniedzējai deva tiesības būvprojektu īstenot. Tāpat Iesniedzēja paļāvusies uz sertificēta būvprojekta autoru, kurš apliecinājis būvprojekta atbilstību normatīvajiem aktiem. Norādīts, ka atbilstoši Būvniecības likuma 7.panta otrajai daļai, kas bija spēkā būvprojekta akceptēšanas brīdī, būvniecības pārzināšanu un kontroli pašvaldības teritorijā veica tās izveidota būvvalde. To pašu paredz arī spēkā esošā Būvniecības likuma 7.pants. Iesniedzēja ir atsaukusies arī uz tiesu praksē nostiprināto atziņu, ka pašvaldības būvvalde ir būvniecības procesa „saimnieks", kura kompetencē ir atbildība par to, lai personai tiktu norādīts pieprasīt no citām institūcijām tos tehniskos noteikumus, kuri nepieciešami, bet netiktu izvirzītas nepamatotas prasības uz citiem tehniskajiem noteikumiem.

Norādīts, ka atbilstoši Būvniecības likuma 15.panta trešās daļas 2.punktam būvvalde nav tiesīga izsniegt būvatļauju, ja ir nepieciešams veikt sākotnējo izvērtējumu, bet tas nav veikts. Tādēļ, ja reiz būvvalde akceptēja būvprojektu un ļāva Iesniedzējai to īstenot bez sākotnējā izvērtējuma veikšanas, Iesniedzēja varēja tiesiski paļauties, ka sākotnējā izvērtējuma veikšana nav nepieciešama. Līdz ar to Iesniedzēja nevar tikt vainota par LAPK 88.^{7} panta pirmajā daļā paredzētā pārkāpuma pieļaušanu.

Tāpat norādīts, ka būvprojektu izstrādājis sertificēts būvspeciālists hidromeliorācijas jomā, kurš apliecināja, ka būvprojekta risinājumi atbilst Latvijas būvnormatīviem, kā arī citu normatīvo aktu prasībām. Iesniedzēja norāda, ka pēc Valsts vides dienesta iniciatīvas 2016.gadā kompetentās iestādes uzsāka pārbaudi par konkrētā būvspeciālista rīcību Meliorācijas projekta izstrādē, taču nekādi pārkāpumi Būvprojekta autora rīcībā netika konstatēti. Norādīts, ka, ja reiz būvvalde, sertificēts būvspeciālists un būvspeciālistu uzraugošās institūcijas nekonstatēja, ka būvprojektam bija jāpiemēro sākotnējais izvērtējumus, ir acīmredzami netaisnīgi sodīt Iesniedzēju kā privātpersonu bez speciālajām zināšanām būvniecības procesā par to, ka viņa nav apšaubījusi kompetento iestāžu un būvspeciālistu viedokli un pēc savas iniciatīvas nav paredzējusi būvprojektam papildu saskaņošanas prasības. Sūdzībā secināts, ka arī šis arguments dod pamatu secinājumam, ka Iesniedzēja nav vainojama LAPK 88.^{7}panta pirmās daļas pārkāpumā, tādēļ administratīvā pārkāpuma lietvedība ir izbeidzama, pamatojoties uz LAPK 9.panta pirmo daļu, 10.pantu un 239.panta 1.punktu.

Bez tam sūdzībā ir argumentēts arī Iesniedzējas viedoklis par Iestādes lēmumā piemērotā soda nesamērīgumu, apstākļiem saistībā ar norādīto kaitējumu videi un pārkāpuma formālo sastāvu, Iesniedzējas personību, apstākļi saistībā ar pārkāpuma apzinātu izdarīšanu un pārkāpuma pārtraukšanu, par neierašanos uz pārkāpuma izskatīšanu. Sūdzības iesniedzēja lūgusi pārsūdzēto Iestādes lēmumu atcelt un administratīvo pārkāpuma lietvedību izbeigt (lietas 1.- 9.lapa).

Saistībā ar iesniegto sūdzību, Valsts vides dienests iesniedzis tiesai rakstveida paskaidrojumus, kuros argumentējis Iestādes lēmumā analizētos apstākļus, uzskatot, ka sūdzība ir nepamatota un noraidāma, bet Iestādes lēmums atstājams negrozīts (lietas 142.-143.lapa).

Saistībā ar Iestādes rakstveida paskaidrojumiem arī Iesniedzēja iesniegusi rakstveida paskaidrojumus, kuros ir uzturēti sūdzībā norādītie argumenti Iestādes lēmuma atcelšanai un administratīvās pārkāpuma lietvedības izbeigšanai (lietas 146.-151.lapa).

Motīvu daļa

Izvērtējusi pārsūdzētajos lēmumos, sūdzībās, rakstveida paskaidrojumos norādīto, pārbaudījusi rakstveida pierādījumus, izvērtējot administratīvās pārkāpuma lietas materiālus to kopumā, tiesa atzīst, ka Amatpersonas un Iestādes lēmums ir atceļams un administratīvā pārkāpuma lieta ir izbeidzama pie tālāk izklāstītajiem argumentiem.

Saskaņā ar LAPK 289.^{6}panta septīto daļu tiesa, izskatot administratīvā pārkāpuma lietu, izlemj šādus jautājumus: 1) vai ir noticis administratīvais pārkāpums; 2) vai persona, kuru sauc pie administratīvās atbildības, ir vainīga šā administratīvā pārkāpuma izdarīšanā; 3) vai persona ir sodāma par šo administratīvo pārkāpumu; 4) vai ir apstākļi, kas pastiprina vai mīkstina atbildību; 5) kāds administratīvais sods piemērojams personai; [..]. Turklāt tiesa izskata sūdzību ievērojot sūdzībā norādīto sūdzības pamatu, un tieši, izvērtējot tos iebildumus, ko norāda sūdzības iesniedzējs.

LAPK 243.pants paredz, ka pierādījumi administratīvā pārkāpuma lietā ir jebkuras LAPK paredzētajā kārtībā iegūtas un noteiktā procesuālajā formā nostiprinātas ziņas par faktiem, kurus administratīvā pārkāpuma lietvedībā iesaistītās personas savas kompetences ietvaros izmanto, lai pierādītu administratīvā pārkāpuma esamību vai neesamību un noskaidrotu citus apstākļus, kam ir nozīme lietas pareizā izlemšanā. Kā pierādījumus var izmantot tikai ticamas, attiecināmas un pieļaujamas ziņas par faktiem, iegūtie fakti vai ziņas jāvērtē kopumā un savstarpējā sakarībā.

No iepriekš minētā secināms, ka viens no būtiskiem nosacījumiem, kas nodrošina likumības ievērošanu, ir ticamu, pietiekamu un likumā atļautu pierādījumu iegūšana. Tikai uz likumā noteiktajā kārtībā iegūtiem pierādījumiem ir pamats izdarīt secinājumu par prettiesiskas un administratīvi sodāmas rīcības esamību tās personas darbībās, par kuras saukšanu pie administratīvās atbildības tiek lemts.

LAPK 7.panta pirmā un otrā daļa noteic, ka nevienam nevar piemērot ietekmēšanas līdzekli par administratīvo pārkāpumu citādi kā uz likuma pamata un likumā noteiktajā kārtībā un lietvedība par administratīvajiem pārkāpumiem veicama, stingri ievērojot likumību.

Konkrētajā gadījumā, izskatot administratīvā pārkāpuma lietu, jānodibina, vai administratīvā pārkāpuma lietā ir savākti pierādījumi, kas dotu pamatu secināt, ka /pers. A/ izdarīja LAPK 88.^{7}panta pirmajā daļā paredzēto pārkāpumu, tas ir – uzsāka paredzētās darbības bez ietekmes uz vidi novērtējuma veikšanas un attiecīgās valsts vai pašvaldības akcepta saņemšanas.

No lietas materiāliem konstatējams, ka pēc /pers. A/ pasūtījuma sertificēts hidromelioratīvās būvniecības speciālists 2013.gadā ir veicis būvprojekta "/pers. A/ īpašuma /nosaukums/ meliorācijas sistēmas vienkāršotā renovācija" (turpmāk – Meliorācijas projekts) izstrādi (lietas 10.-39.lapa). Meliorācijas projekts ir saskaņots un akceptēts Liepājas reģiona novadu būvvaldē ar termiņa pagarinājumu līdz 2017.gada 30.jūnijam. Pamatojoties uz saskaņoto Meliorācijas projektu, Iesniedzēja ir veikusi paredzētās darbības. Ar Valsts vides inspektora 2016.gada 5.maijā un 1.septembrī izdotajiem pārbaudes aktiem (lietas 98.-102., 104.-110.lapa) un 2016.gada 25.septembra sugu un biotopu aizsardzības jomas ekspertes izdoto atzinumu (lietas 90.-97.lapa), konstatēts faktiski izdarīto darbu apjoms un veikto darbu negatīvā ietekme uz īpaši aizsargājamiem piekrastes biotopu grupām un vaskulāro augu sugām. Tāpat konstatēts, ka Meliorācijas projektā paredzētās darbības veiktas bez ietekmes uz vidi sākotnējā izvērtējuma.

Tiesa norāda, ka šīs lietas ietvaros netiek vērtēta Meliorācijas projektā paredzēto darbību atbilstība faktiski izdarītajiem darbiem, jo tas ir ārpus skatāmās lietas ietvariem. Tiesai jāizvērtē, vai /pers. A/ ir vainojama un sodāma LAPK 88.^{7}panta pirmajā daļā paredzētā pārkāpuma izdarīšanā.

No lietas materiāliem konstatējams, ka /pers. A/ ir īpašuma /nosaukums/ īpašniece, īpašums atrodas Baltijas jūras piekrastes kāpu aizsargjoslā, un īpašumam pēc /pers. A/ pasūtījuma ir veikts Meliorācijas projekts bez ietekmes uz vidi sākotnējā izvērtējuma.

Saskaņā ar likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 3.^{2}panta pirmās daļas 1.punktu un šī likuma 2.pielikuma 11.punkta 12.apakšpunktu sākotnējais izvērtējums nepieciešams paredzētajām darbībām kā ēku un būvju būvniecība, pārbūve, atjaunošana un restaurācija Baltijas jūras un Rīgas

jūras līča piekrastes krasta kāpu aizsargjoslā.

Tiesas ieskatā, pretēji iesniedzējas sūdzībās un paskaidrojumos norādītajam, Meliorācijas projekts, tostarp vienkāršotā renovācija saskaņā ar projekta izstrādes laikā spēkā esošo tiesisko regulējumu un šobrīd pastāvošo tiesisko regulējumu apskatāmajā nozarē, ir ietverts terminā – būves atjaunošana, iepriekš – renovācija. Līdz ar to iesniedzējai bija nepieciešams Meliorācijas projektā paredzēto darbību veikšanas uzsākšanai ietekmes uz vidi sākotnējais izvērtējums, kā tas noteikts likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 3.^{2}panta pirmās daļas 1.punktā un šī likuma 2.pielikuma 11.punkta 12.apakšpunktā.

Taču likums "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" ir izdalījis atsevišķi terminus –"ietekmes uz vidi novērtējums" (likuma 1.panta 2.punkts) un "ietekmes sākotnējais izvērtējums" (likuma 1.panta 2.^{1}punkts). Proti, ietekmes uz vidi novērtējums ir definēts kā procedūra, kas veicama šajā likumā noteiktajā kārtībā, lai novērtētu paredzētās darbības vai plānošanas dokumenta īstenošanas iespējamo ietekmi uz vidi un izstrādātu priekšlikumus nelabvēlīgas ietekmes novēršanai vai samazināšanai vai aizliegtu paredzētās darbības uzsākšanu normatīvajos aktos noteikto prasību pārkāpumu gadījumos. Savukārt ietekmes sākotnējais izvērtējums ir definēts kā procedūra, kas šajā likumā noteiktajā kārtībā veicama paredzētajai darbībai, kurai var būt būtiska ietekme uz vidi, lai izvērtētu šīs darbības īstenošanas iespējamās nelabvēlīgās ietekmes būtiskumu un lemtu par ietekmes novērtējuma piemērošanu.

Tiesas ieskatā minētajā likumā doto terminu skaidrojums neļauj secināt, ka ietekmes uz vidi novērtējums ietver sevī arī ietekmes sākotnējo izvērtējumu. Ietekmes sākotnējā izvērtējuma rezultātā tiek pieņemts lēmums, vai vispār veikt vai neveikt ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru. Ietekmes sākotnējais izvērtējums var noslēgties arī ar secinājumu, ka ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru uzsākt nav nepieciešams. Savukārt likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 4.panta un 1.pielikuma regulējums nosaka ietekmes uz vidi novērtējuma veikšanu darbībām, kurām nemaz nav veikts ietekmes sākotnējais izvērtējums.

Līdz ar to tiesas ieskatā LAPK 88.^{7}panta pirmās daļas dispozīcijā ietvertais termins –ietekmes uz vidi novērtējums – nevar tikt tulkots paplašināti. Abi augstāk norādītie termini tiesas ieskatā ir nodalāmi. Secināms, ka LAPK 88.^{7}panta pirmās daļas dispozīcijā par administratīvi sodāmām darbībām nav atzīstamas paredzētās darbības uzsākšana bez ietekmes sākotnējā izvērtējuma, kas tiek inkriminēts Iesniedzējai. Tas savukārt dod pamatu atzīt, ka nav konstatējama konkrētā LAPK 88.^{7}panta pirmajā daļā paredzētā administratīvā pārkāpuma objektīvā puse.

Vienlaicīgi tiesa atzīst, ka lietas materiālos esošie pierādījumi neapstiprina arī Iesniedzējas vainojamību no subjektīvās puses.

LAPK 9.panta pirmā daļa paredz, ka par administratīvo pārkāpumu atzīstama prettiesiska, vainojama (ar nodomu vai aiz neuzmanības izdarīta) darbība vai bezdarbība, kura apdraud valsts vai sabiedrisko kārtību, īpašumu, pilsoņu tiesības un brīvības vai noteikto pārvaldes kārtību un par kuru likumā paredzēta administratīvā atbildība. Saskaņā ar LAPK 10.pantu administratīvais pārkāpums atzīstams par izdarītu ar nodomu, ja persona, kas to izdarījusi, ir apzinājusies savas darbības vai bezdarbības prettiesisko raksturu, paredzējusi tās kaitīgās sekas un vēlējusies vai apzināti pieļāvusi šo seku iestāšanos.

Tiesību doktrīnā atzīts, ka vainojamība ietver divus elementus: 1) objektīvo elementu –faktu, ka attiecīgā darbība vai bezdarbība ir attiecināma uz konkrēto personu; 2) subjektīvo elementu – faktu, ka attiecīgā persona pārkāpuma izdarīšanas laikā spēja apzināties savas darbības vai bezdarbības nozīmi (*sk. Briede J., Danovskis E., Kovaļevska A., Administratīvās tiesības. Mācību grāmata. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2016, 213. lpp*). Arī tiesu praksē atzīts, ka, lai personu sauktu pie administratīvās atbildības, ir jākonstatē nevien pats pārkāpuma fakts, bet arī ir jākonstatē personas subjektīvā attieksme – nodoms vai neuzmanība. Turklāt atzīts, ka formāla sastāva pārkāpumu iespējams izdarīt tikai ar nodomu (*sk. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2007.gada 13.decembra spriedumu lietā Nr.SKA-584/2007, Administratīvās apgabaltiesas 2008.gada 17.jūnija sprieduma lietā Nr.A42471805 10.punkts*).

Ņemot vērā, ka LAPK 88.^{7}panta pirmajā daļā paredzētā pārkāpuma sastāvs ir formāls, tad to iespējams izdarīt tikai ar nodomu.

No lietas materiāliem redzams, ka Iesniedzēja jau no paša sākuma ir norādījusi uz apstākli, ka viņai nav bijis nodoma veikt administratīvo pārkāpumu, jo Iesniedzēja tiesiski paļāvās uz vietējās pašvaldības būvvaldes akceptu iesniegtajam Meliorācijas projektam, kas Iesniedzējai deva tiesības šo būvprojektu īstenot.

Iesniedzējas norādīto apstiprina lietai pievienotais Meliorācijas projekts, kurš ir saskaņots un akceptēts Liepājas reģiona novadu būvvaldē ar termiņa pagarinājumu līdz 2017.gada 30.jūnijam.

Atbilstoši Būvniecības likuma, kas bija spēkā Meliorācijas projekta akceptēšanas brīdī, 7.panta otrajai daļai, būvniecības pārzināšanu un kontroli pašvaldības teritorijā veica tās izveidota būvvalde. Būvniecības likuma 7.panta aktuālā redakcija arī noteic pašvaldības atbildību būvniecības procesa tiesiskuma nodrošināšanā.

Tiesa pievienojas tiesu praksē paustajai atziņai, ka pašvaldības būvvalde ir būvniecības procesa „saimnieks", un ar plānošanas un arhitektūras uzdevumā vai nojaukšanas uzdevumā ietvertajām prasībām saņemt no kādas institūcijas tehniskos vai īpašos noteikumus vai atļauju nojaukšanai saistoši ievirza tālāko būvniecību. Tādējādi pašvaldībai ir atbildība par to, lai personai tiktu norādīts pieprasīt no citām institūcijām tos tehniskos noteikumus, kuri nepieciešami, bet netiktu izvirzītas nepamatotas prasības uz citiem tehniskajiem noteikumiem (*sk.Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2012.gada 10.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-59/2012 12.punktu*).

Tiesa norāda, ka sākotnējā izvērtējuma procedūra ir starplēmums būvniecības procesa ietvaros un nevar tikt veikta pēc tam, kad būvvalde ir izdevusi galīgo administratīvo aktu, kas ļauj uzsākt būvdarbus. Atbilstoši Būvniecības likuma 15.panta trešās daļas 2.punktam būvvalde nav tiesīga izsniegt būvatļauju, ja ir nepieciešams veikt sākotnējo izvērtējumu, bet tas nav veikts. Arī Augstākās tiesas praksē atzīts, ka, lai aizsargātu privātpersonu no priekšlaicīgiem ieguldījumiem, būvniecības process ir organizēts pakāpeniski un privātpersona var paļauties, ka tas, kas tika izvērtēts agrākā būvniecības procesa stadijā, netiks vēlāk pārvērtēts (*sk. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2010. gada 22. oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-436/2012 12. punktu*).

Augstāk norādītais dod pamatu secināt, ka Iesniedzēja, saņemot vietējās pašvaldības būvvaldes, kura saskaņā ar likumu ir atbildīga par būvniecības procesa tiesiskuma nodrošināšanu, akceptu konkrētajam būvprojektam, varēja paļauties uz normatīvo aktu prasību ievērošanu no Iesniedzējas puses. Līdz ar to lietā nav pierādījumu apstāklim, ka Iesniedzēja zināja par likumā noteikto regulējumu pirms paredzētās darbības veikšanas pieprasīt Valsts vides dienestam ietekmes uz vidi sākotnējo izvērtējumu. Tiesa atzīst, ka nav konstatēta LAPK 88.^{7}panta pirmajā daļā paredzētā pārkāpuma subjektīvā puse, proti nav pierādīts, ka Iesniedzēja zināja par savas darbības prettiesisko raksturu, paredzēja tās kaitīgās sekas un vēlējās vai apzināti pieļāva šo seku iestāšanos.

Administratīvā pārkāpuma lietas pēc savas būtības un soda rakstura atbilstoši Eiropas Cilvēktiesību tiesas atziņām ir vērtējamas kā „mazās krimināllietas" *(sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2009.gada 10.februāra spriedumu lietā Sergey Zolotukhin v. Russia; sk. arī Satversmes tiesas 2002.gada 20.jūnija sprieduma lietā Nr.2001-17- 106, 6.1.apakšpunktu).* Līdz ar to, pierādīšanas standartam administratīvā pārkāpuma lietā ir jābūt augstam un pielīdzinātam kriminālprocesa vispārējiem principiem un pierādīšanas noteikumiem.

Izlemjot jautājumu par pārkāpēja vainu, jāievēro nevainīguma prezumpcija – nevienu nevar atzīt par vainīgu administratīvā pārkāpuma izdarīšanā un sodīt, kamēr viņa vaina nav pierādīta likumā noteiktajā kārtībā, kā arī visas šaubas par vainu, kuras nav iespējams novērst, jāvērtē par labu indivīdam

(pārkāpējam).

Administratīvās atbildības vienīgais pamats ir administratīvā pārkāpuma sastāvs, kas jākonstatē personas darbībās. Tādējādi pārkāpums var tikt uzskatīts par administratīvo pārkāpumu, ja ir konstatēts konkrēts LAPK paredzēts administratīvā pārkāpuma sastāvs: objekts – tas, pret ko ir vērsts administratīvais pārkāpums; objektīvā puse, kas raksturo to, kā izdarīts administratīvais pārkāpums; subjekts – persona, kas izdarījusi administratīvo pārkāpumu; subjektīvā puse – vainojama darbība. Iztrūkstot kaut vienam no minētajiem elementiem, administratīvā pārkāpuma sastāvs neveidojas.

No minētajām tiesību normām izriet, ka administratīvās atbildības pamats ir administratīvā pārkāpuma sastāvs, kas jākonstatē personas nodarījumā. Proti, jākonstatē LAPK paredzēto objektīvo un subjektīvo pazīmju kopums – administratīvā pārkāpuma objekts, objektīvā puse, subjekts, un subjektīvā puse (*Augstākās tiesas Senāta 2006. gada 22. decembra sprieduma lietā SKA- -571/2006 8. punkts*).

Tā kā tiesa nekonstatē LAPK 88.^{7}panta pirmās daļas administratīvā pārkāpuma sastāva objektīvo un subjektīvo pusi, tad saskaņā ar LAPK 239.panta 1.punktā noteikto lietvedība jāizbeidz.

Bez tam, tiesa norāda, ka Latvijas Republikas Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments, atsaucoties uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas atziņām, vairākkārt savos nolēmumos norādījis, ka no Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6.panta izriet tiesas pienākums argumentēt spriedumus, bet tas nav jāsaprot kā prasība detalizēti atbildēt uz jebkuru argumentu. Tiesai ir jāuzklausa argumenti, bet nav pienākums detalizēti atrunāt jebkuru iesniegumu vai atbildēt uz jebkuru paskaidrojumu. Tiesai ir atļauts izvērtēt argumentus, kurus tā uzskata par nozīmīgiem no tiesību viedokļa (*Senāta 2010.gada 11.marta sprieduma lietā Nr.SKA-66/2010 14.punktu, 2012.gada 21.februāra rīcības sēdes lēmumā lietā Nr.SKA-186/2012 10.punktu, 2013.gada 1.jūlija rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-584/2013 10.punktu*).

Ņemot vērā, ka iztrūkstot kaut vai vienam administratīvā pārkāpuma sastāva elementiem, administratīvā pārkāpuma sastāvs neveidojas un tas savukārt ir lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā nepieļaujošs apstāklis, tad tiesai nav pienākums izvērtēt visus pārējos sūdzībā norādītos argumentus. Un tas arī netiek darīts.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 289.^{6}, 289.^{7}, 289.^{12} panta otrās daļas 2.punktu, 289.^{13}pantu, tiesa

nosprieda

atcelt Valsts vides dienesta ģenerāldirektores 2017.gada 13.janvāra lēmumu Nr.G01/1P un Valsts vides dienesta Liepājas reģionālās vides pārvaldes 2016.gada 25.novembra lēmumu Nr.G05/018004.

Izbeigt lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā, kurā /pers. A/, personas kods /personas kods/, saukta pie administratīvās atbildības par LAPK 88.^{7}panta pirmajā daļā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanu, administratīvā pārkāpuma sastāva trūkuma dēļ.

Spriedumu var pārsūdzēt Kurzemes apgabaltiesā 10 (desmit) darba dienu laikā no nolēmuma paziņošanas dienas, apelācijas sūdzību iesniedzot Liepājas tiesā.

Spriedums sastādīts un pieejams Liepājas tiesas kancelejā 2017.gada 11.oktobrī.

Tiesnese A.Daidere